

Navn på høringsinstans

Hamar bispedømmeråd

Type høringsinstans

Bispedømmeråd

Bispedømmetilhørighet

Hamar

Tilleggsspørsmål 1 fra Kirkerådet:

Utvalget understreker at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Har høringsinstansen en overordnet kommentar til denne helheten i rapporten?

Hamar bispedømmeråd takker utvalget for et viktig og godt arbeid. Hamar bispedømmeråd er i hovedsak enig i utvalgets anbefalinger. Rapporten peker på en del viktige temaer og erfaringer gjennom 20 år med trosopplæring det er viktig å evaluere og jobbe videre med.

Del 1 Mål og innhold:

Formål og overordnet målsetting

- 1.1. Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.
 - Kapittel 4.1 side 29
 -

Enig

2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

- 2.1. Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.
 - Kapittel 4.2 side 31

Enig

- 2.2. Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer

spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.

➤ Kapittel 4.2 side 35

Enig

3. Benevnelse

3.1. Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

➤ Kapittel 4.3 side 37

Enig

4. Målgruppe

4.1. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Enig

4.2. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Enig

5. Planverk

5.1. Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Enig

5.2. Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Enig

5.3. I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis

- 5.3.1. barn 0–14 år
 - 5.3.2. konfirmasjonstiden
 - 5.3.3. ungdom 15–19 år
 - 5.3.4. voksne
- Kapittel 4.5 side 40

Enig

5.4. I stedet for kjernetekster bør undervisningsaktiviteter følge kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

- Kapittel 4.5 side 43

Enig

6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

6.1. Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.

- Kapittel 4.6 side 44

Enig

Tilleggsspørsmål 2 fra Kirkerådet:

Hvordan bør ordningen for godkjenning av plan for undervisningsfeltet være i fremtiden?

Ordningen bør fortsatt være at plan for undervisningsfeltet sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet.

Hamar bispedømmeråd mener at plan for undervisningsfeltet fortsatt bør sendes til godkjenning hos biskopen etter vedtak i menighetsråd. Planene er grunnlaget for forvaltningen av tilskuddet fellesrådet mottar. Undervisningsfeltet er en stor og viktig del av menighetens aktiviteter. Ved å fortsette å levere planen inn til godkjenning hos biskopen vil dette arbeidet tydeliggjøres som en del av biskopens tilsyn og sikre gode rutiner for faglig støtte til menighetens arbeid med kirkelig undervisning og læring.

6.2. Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.

- Kapittel 4.6 side 44

Enig

6.3. Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

- Kapittel 4.6 side 44

Enig

7. Mangfold og likeverd

- 7.1. Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkingen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.
- 7.2. Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.
- 7.3. Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevende tiltak.

8. Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»

- 8.1. Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.
- Kapittel 4.8 side 46

Enig

8.2. Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng.

- Kapittel 4.8 side 46

Enig

Hamar bispedømmeråd kan se de samme utfordringene i vårt bispedømme som påpekes i rapporten og blant respondentene som utvalget har brukt. Flere steder kan det kontinuerlige arbeidet ha blitt skadelidende, blitt borte, eller er blitt en svært begrenset del av menighetens arbeid. Ansatte opplever at det ikke har vært tid og økonomi til å få til begge deler. Bispedømmerådet får tilbakemelding om at undervisningsansatte og prester blir lettet når de blir gjort oppmerksomme på at det er en åpning for å se tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid i sammenheng. (KR41/17 Trosopplæring i Den norske kirke-status 2017.) Det vil derfor være klokt å tydeliggjøre dette i fortsettelsen slik at

både tidsavgrenset og kontinuerlig arbeid kan ses i sammenheng og rapporteres i planverktøyet.

9. Trosopplæring i hjemmet

9.1. Både Den norske kirkes grunnlagstenkning og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppdraget.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Enig

9.2. Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Enig

9.3. Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige system for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Enig

10. Barnehage/skole-kirkesamarbeid

10.1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

11. SFO-satsing

11.1. Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

➤ Kapittel 4.11 side 54

Enig

Det bør både satses mer på tilbud i regi av kirken, men også bør det satses på å samarbeide om allerede eksisterende tilbud i SFO.

12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring

12.1. Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenkning for kirkelig undervisning og læring.

12.2. Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.

12.3. Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

12.4. Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk.

- 12.5. I arbeidet med grunnlagstenkningen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.
- 12.6. Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 1

3.1: Bispedømmerådet mener at begrepet trosopplæring ikke er noe godt begrep da dette kan oppfattes som belærende og gi et ovenfra og ned perspektiv på det vi gjør. Bispedømmerådet mener at ved å bruke benevnelsen «kirkelig undervisning og læring» om kirkens undervisningsfelt vil dette beskrive det som skjer i samhandlingen mellom ansatte, frivillige og barna eller ungdommen i en undervisningssituasjon. Bispedømmerådet mener at kirkelig undervisning og læring kan være et godt begrep, men ser at det kan være viktig med en videre diskusjon om dette for eventuelt å finne frem til noe enda bedre.

7.3: Mennesker med funksjonsnedsettelse, mennesker med intoleranse og allergier, barn og unge med ulike former for diagnoser som ADHD, dysleksi, autisme og barn og unge med annet språk eller kulturell bakgrunn skal inkluderes og legges til rette for i arbeidet med pedagogisk opplæring. Bispedømmerådet ønsker at det jobbes med å utvikle opplegg for disse gruppene, kompetanseheving blant ansatte både religionsfaglig, men også om hvordan det kan legges til rette for slik at disse gruppene blir godt inkludert.

9.3: I Hamar bispedømme er det allerede menigheter som inviterer faddere til utdeling av 4 års bok og til ulike arrangement i løpet av konfirmanttiden. 10: Gjennom et godt samarbeid med barnehage og skole får menighetene et møtepunkt med dømte og ikke dømte som vi ønsker å nå med kunnskap om verdier, kristen tro og tradisjon. Flere menigheter i Hamar bispedømme har allerede et godt samarbeid spesielt med barnehagene rundt høytidene. Høytidene står sentralt i barnehagens rammeplan noe som gir et godt grunnlag for samarbeidet. I mange menigheter møter derfor ansatte i kirken en stor andel av førskolebarna i menigheten gjennom ulike vandringer rundt jul og påske. En slik utredning kunne gi et faglig godt grunnlag for samarbeid og styrke oss som folkekirke i lokalsamfunnet og bidra til at kirka oppleves som en relevant samarbeidspartner i lokalmiljøet. I neste omgang kan samarbeid skole- barnehage gi en synergieffekt til vårt arbeid med kirkelig undervisning og læring i menighetene. Samarbeidet må ta hensyn til at vi lever i et pluralistisk samfunn der vi møter barn og foreldre med ulik tro og livssyn.

Del 2 Organisatoriske rammer:

13. Plan og rapporteringsverktøy

- 13.1. Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.
- Kapittel 5.1 side 58

Enig

- 13.2. Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.
- Kapittel 5.1 side 58

Enig

- 13.3. Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt.
- Kapittel 5.1 side 59

Enig

14. Økonomi og tilskuddsforvaltning

- 14.1. Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.
- 14.2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingssystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.
- 14.3. Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av udisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.
- Kapittel 5.2 side 60

Enig

Tilleggsspørsmål 3 fra Kirkerådet:

I dag håndteres mindreforbruk forskjellig i de ulike bispedømmerådene. Hvordan bør det håndteres i fremtiden?

Praksisen knyttet til mindreforbruk bør være mer enhetlig enn den er i dag..

- 14.4. Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør ses uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringen.
- Kapittel 5.2 side 60

Enig

- 14.5. Tilskuddet til lokalkirken bør sendes til fellesrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnytting.
- Kapittel 5.2 side 60

Enig

15. Organisering og ledelse

- 15.1. Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til fagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.
- 15.2. Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

16. Stillingstyper, - andel og -benevnelser

- 16.1. Det bør være en stillingsandel på minimum 50 % for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.
- Kapittel 5.4 side 65

Enig

På den ene siden ser bispedømmerådet utfordringen med å få ansatt personer med kompetanse i små stillinger. Dette er en utfordring i små fellesråd som får lite tilskudd. Det vil også være enklere å oppdatere seg faglig hvis man har ansatte i større stillinger. Dette må ofte nedprioriteres der man har ansatte i små, eller deltidsstillinger. På en annen side er det slik at hvis ikke tilskuddet til de små fellesrådene blir økt, eller at det kommer en øremerket tildeling til stillinger, vil det være vanskelig å øke stillingsprosenten. Bispedømmerådet spør seg om hvor eventuelle ekstra midler skal tas i fra og er bekymret for at det kan gå ut over annet arbeid i menighetene og fellesrådene. Bispedømmerådet ser det som lite ønskelig at midler blir tatt fra de større tilskuddsmottakerne da vi ser at det ofte er på de større stedene det er vanskelig å få stor oppslutning om tiltak. Disse trenger den økonomien de har i dag for å ha ressurser til å holde på eller øke oppslutningen. Det er også en del ansatte i kirkelig undervisning og læring i de små fellesrådene som kombinerer denne stillingen med andre stillinger enten i kirke eller i lokalsamfunnet, og trives med det. Hamar bispedømme omdisponerer dessuten allerede ressurser til små fellesråd gjennom utjevningmidler, for å styrke de som får minst tilskudd. Bispedømmerådet mener allikevel at kompetanse blant ansatte i kirkelig undervisning og læring er så viktig at det bør i fortsettelsen arbeides med hvordan det kan legges til rette slik at dette blir naturlig og ønsket i alle fellesråd.

- 16.2. Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det bør samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Enig

Hamar bispedømmeråd følger utvalget og begrunner dette med at det er nødvendig å gjøre en evaluering og oppdatering av tjenesteordningen med formål å plassere katekettjenesten i sentrum av undervisningstjenesten slik intensjonen var i NOU 2000:26. Det er i dag ulikt hvordan tjenesteordningen praktiseres lokalt. Det bør også ses på tjenesteordningen for prester der man ser på kirkelig undervisning og læring sin plass for å få en tydeligere avklaring av ansvarsforhold inn mot undervisningstjenesten. Det er spesielt viktig i fellesråd uten kateketressurs. Bispedømmerådet mener at der det er kateketressurs er det naturlig at ledelsen for undervisningstjenesten er knyttet til denne. En samordning på tvers vil dessuten sikre tverrfaglighet og at undervisningsoppdraget blir en del av hele stabens tenkning i et helhetlig menighetsarbeid.

- 16.3. Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

17. Kompetansekrav og kompetansebehov

- 17.1.1. Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag.
- 17.1.2. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling.

➤ **Kapittel 5.5 side 69**

Enig

- 17.1.3. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelornivå for de som ikke innehar dette.

➤ Kapittel 5.5 side 69

Enig

- 17.2. Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- 17.3. Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).
- 17.4. Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn

pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

18. Frivillighet

- 18.1. Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab.
- 18.2. Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet.
- 18.3. For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

19. Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

- 19.1. Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes.

20. Forskning, evaluering og fagutvikling

- 20.1. Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 2

14.3: Utvalget foreslår en gjennomgang av felles fordelingssystem der «sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen». Da kateketstillingen ble opprettet ble dette sett i sammenheng med prestestillingene i området. Bispedømmerrådet er bekymret for at en konsekvens av en slik gjennomgang kan bli at fellesråd med menigheter der de har kateket, vil tilskuddet til fellesrådet bli redusert. Dette kan føre til mindre bemanning i disse fellesrådene og få store konsekvenser for et allerede veldrevet trosopplæringsarbeid i tillegg til det andre undervisningsoppdraget (skole- kirke, konfirmanter og voksenopplæring) som ligger i kateketens tjenesteordning. Når det gjelder mindreforbruk ønsker bispedømmerrådet å gi fellesråd mulighet til å sette av en større andel de udisponerte midlene fra ett år til bruk senere år i bundet fond. Andelen bør økes fra dagens 5% til 20%. Dette vil øke det lokale handlingsrommet og gi fellesrådene større mulighet for både langsiktig og strategisk planlegging av trosopplæringsarbeidet.

17.1.1: Hamar bispedømmerråd ønsker å presisere at 30 studiepoeng i pedagogikk og kristendomsfag må være minimum en del av en bachelorgrad for at kompetansen i menighet reelt skal bli styrket. Ofte kan en da få ansatte med andre fag i graden som også er nyttig i en undervisningsstilling. (Forming, musikk, idrett, etc)

17.1.2: Bispedømmerrådet ser at det kan være en utfordring i små fellesråd/ menigheter og generelt på små steder om kompetansekravet tilsvarende kompetansekravet til kateketstillinger blir innført for de som er ledere for kirkelig undervisning. Der undervisningsstillingene er små vil, det være krevende å få

ansatt personer med utdannelse på masternivå. Det kan eventuelt vurderes om det på disse stedene kan være mulig å legge lederansvaret for kirkelig undervisning til soknepresten.

17.1.3: Hamar bispedømmeråd ser fordelene med å kunne kreve praktisk teologisk (kateketisk) kompetanse for ansatte innen kirkelig undervisning og mener man skal utrede muligheten for dette. Det vil både gjøre ansatte tryggere som pedagoger i kirken og i kirkerommet og det vil understreke forskjellen ved å være pedagog i kirken opp mot å være pedagog i skole/ barnehage. Dette kan være både en kompetanseheving, forankring og motivasjon for lærere eller andre med kompetanse på bachelornivå som ønsker å jobbe i kirken. Små stillingsprosenter hos den ansatte og økonomiske forhold på spesielt små steder kan gjøre dette vanskelig.